

A photograph of a grand staircase leading up to a row of classical columns. The columns are white and fluted, with a prominent capital. The staircase is made of light-colored stone steps. The text 'SAĐ' is overlaid in the center of the image.

SAĐ

KONSTYTUCJA RP:

Art. 175

- 1. Wymiar sprawiedliwości w Rzeczypospolitej Polskiej sprawują Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe.**
2. Sąd wyjątkowy lub tryb doraźny może być ustanowiony tylko na czas wojny.

Art. 176. [Zasada dwuinstancyjności postępowania sądowego]

1. Postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne.
- 2. Ustrój i właściwość sądów oraz postępowanie przed sądami określają ustawy.**

Art. 177. [Sądy powszechne]

Sądy powszechne sprawują wymiar sprawiedliwości we wszystkich sprawach, z wyjątkiem spraw ustawowo zastrzeżonych dla właściwości innych sądów.

WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI ≠ SPRAWOWANIE WŁADZY SĄDOWNICZEJ

wymiar sprawiedliwości to czynność polegająca na rozstrzygnięciu konfliktów prawnych;
rozstrzyganie przez sądy spraw na podstawie i przy pomocy norm prawnych

PRAWO O USTROJU SĄDÓW POWSZECHNYCH

Art. 1 [Rodzaje sądów; zadania]

§ 1. Sądami powszechnymi są **sądy rejonowe, sądy okręgowe oraz sądy apelacyjne.**

§ 2. Sądy powszechne sprawują **wymiar sprawiedliwości** w zakresie nienależącym do sądów administracyjnych, sądów wojskowych oraz Sądu Najwyższego.

§ 3. Sądy powszechne wykonują również **inne zadania z zakresu ochrony prawnej**, powierzone w drodze ustaw lub przez wiążące Rzeczpospolitą Polską prawo międzynarodowe lub prawo stanowione przez organizację międzynarodową, jeżeli z wiążącej Rzeczpospolitą Polską umowy ją konstytuującej wynika, że jest ono stosowane bezpośrednio.

§ 4. Ilekroć w dalszych przepisach jest mowa o sądach bez bliższego ich określenia, rozumie się przez to sądy powszechne.

Wymiar sprawiedliwości- główna funkcja

Inne zadania z zakresu ochrony prawnej- funkcja

uzupełniająca

Inne zadania z zakresu ochrony prawnej- np. postępowanie rejestrowe, wieczystoksięgowe, egzekucyjne, czynności procesowe przygotowawcze lub uzupełniające takie jak ustanowienie pełnomocnika z urzędu, orzekanie o kosztach)

TRÓJSTOPNIOWA
POWSZECHNYCH:

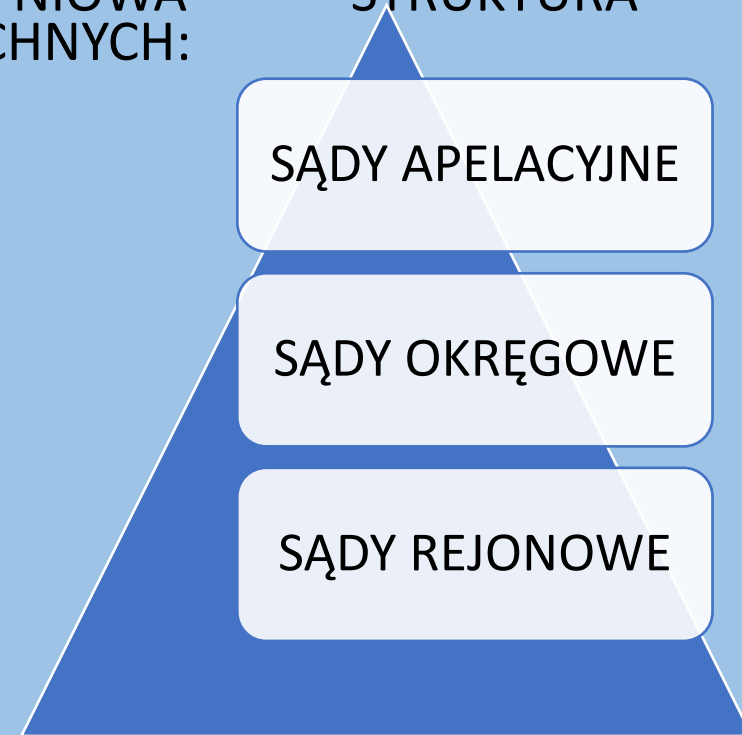
STRUKTURA

SĄDÓW

SĄDY APELACYJNE

SĄDY OKRĘGOWE

SĄDY REJONOWE

ORGANIZACJA SĄDÓW

Art. 10 PrUSP

§ 1. **Sąd rejonowy tworzy się dla jednej lub większej liczby gmin**; w uzasadnionych przypadkach może być utworzony więcej niż jeden sąd rejonowy w obrębie tej samej gminy.

§ 1a. Sąd rejonowy tworzy się dla obszaru jednej lub większej liczby gmin zamieszkałych przez co najmniej 50 000 mieszkańców, jeżeli łączna liczba spraw cywilnych, karnych oraz rodzinnych i nieletnich wpływających do istniejącego sądu rejonowego z obszaru tej gminy lub kilku gmin wynosi co najmniej 5000 w ciągu roku kalendarzowego, z zastrzeżeniem § 1b–1d.

§ 1b. Sąd rejonowy może być utworzony dla jednej lub większej liczby gmin zamieszkałych przez mniejszą niż 50 000 liczbę mieszkańców, jeżeli łączna liczba spraw cywilnych, karnych oraz rodzinnych i nieletnich wpływających do istniejącego sądu rejonowego z obszaru tej gminy lub kilku gmin wynosi co najmniej 5000 w ciągu roku kalendarzowego.

§ 1c. Sąd rejonowy może być utworzony według kryteriów określonych w § 1b tylko wtedy, gdy zmiana obszaru właściwości sądu rejonowego właściwego dla tej gminy lub gmin nie spowoduje, że istniejący sąd rejonowy nie będzie spełniał kryteriów określonych w § 1a lub 1b.

§ 1d. Sąd rejonowy może zostać zniesiony, jeżeli łączna liczba spraw cywilnych, karnych oraz rodzinnych i nieletnich wpływających w ciągu kolejnych 3 lat nie przekracza 5000 w każdym roku kalendarzowym.

§ 2. **Sąd okręgowy tworzy się dla obszaru właściwości co najmniej dwóch sądów rejonowych**, zwanego dalej „okręgiem sądowym”.

§ 3. **Sąd apelacyjny tworzy się dla obszaru właściwości co najmniej dwóch okręgów sądowych**, zwanego dalej „obszarem apelacji”.

Sąd rejonowy

tworzy się dla jednej lub większej liczby gmin; w uzasadnionych przypadkach może być utworzony więcej niż jeden sąd rejonowy w obrębie

tej samej gminy.

Elementy brane pod uwagę:

- Liczba mieszkańców danego terytorium + łączna liczba spraw cywilnych, karnych oraz rodzinnych i nieletnich wpływających do istniejącego sądu rejonowego

Min. 50 tyś. Mieszkańców + co najmniej 5000 spraw w ciągu roku kalendarzowego- obligatoryjne tworzenie SR

Mniej niż 50 tyś mieszkańców + co najmniej 5000 spraw w ciągu roku kalendarzowego- fakultatywne tworzenie SR

Sąd okręgowy

tworzy się dla obszaru właściwości co najmniej dwóch sądów rejonowych

Sąd apelacyjny

apelacyjny tworzy się dla obszaru właściwości co najmniej dwóch okręgów sądowych

Art. 20 [Upoważnienie] **Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, w drodze rozporządzeń:**

1) **tworzy i znosi sądy oraz ustala ich siedziby, obszary właściwości i zakres rozpoznawanych przez nie spraw [...]**

WYDZIAŁY

Sądy dzielą się na **wydziały**.

Wydziałem kieruje przewodniczący wydziału, którym jest **prezes albo wiceprezes sądu lub inny sędzia**. W przypadkach szczególnie uzasadnionych, biorąc pod uwagę racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego oraz potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami, funkcję przewodniczącego wydziału można powierzyć **asesorowi sądowemu**.

WYJĄTEK: Przewodniczącym wydziału ksiąg wieczystych, wydziału gospodarczego do spraw rejestru zastawów oraz wydziału gospodarczego do spraw Krajowego Rejestru Sądowego jest **referendarz sądowy**.

Minister Sprawiedliwości tworzy i znosi wydziały oraz wydziały i ośrodki zamiejscowe sądów w drodze zarządzenia

WYDZIAŁY

SĄD REJONOWY

cywilny

do spraw z zakresu prawa cywilnego, prawa rodzinnego i opiekuńczego, spraw dotyczących demoralizacji i czynów karalnych nieletnich, leczenia osób uzależnionych od alkoholu oraz od środków odurzających i psychotropowych oraz spraw należących do sądu opiekuńczego na podstawie odrębnych ustaw

karny

Rodzinny i nieletnich

do spraw z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, spraw dotyczących demoralizacji i czynów karalnych nieletnich, leczenia osób uzależnionych od alkoholu oraz od środków odurzających i psychotropowych oraz spraw należących do sądu opiekuńczego na podstawie odrębnych ustaw;

pracy, ubezpieczeń społecznych albo pracy i ubezpieczeń społecznych

Gospodarczy

do spraw gospodarczych oraz innych spraw z zakresu prawa gospodarczego i cywilnego należących do sądu gospodarczego na podstawie odrębnych ustaw
 UWAGA! Art. 10a PrUSP Sądy gospodarcze rozpoznają sprawy gospodarcze oraz inne sprawy z zakresu prawa gospodarczego i cywilnego należące do ich właściwości z mocy przepisów odrębnych. Sądami gospodarczymi są powołane do tego wydziały sądów powszechnych

Ksiąg wieczystych

do prowadzenia ksiąg wieczystych

Egzekucyjny

np. nadawanie klauzul wykonalności, rozpoznawanie spraw ze skargi na czynności komornika, o wyłączenie komornika sądowego

SĄD OKRĘGOWY

cywilny

karny

pracy, ubezpieczeń społecznych albo pracy i ubezpieczeń społecznych

Gospodarczy

kontroli danych telekomunikacyjnych, pocztowych i internetowych

- do spraw związanych z kontrolą pozyskiwania danych telekomunikacyjnych, pocztowych i internetowych przez Policję, Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Straż Graniczną, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Służbę Ochrony Państwa, Służbę Celno-Skarbową i Biuro Nadzoru Wewnętrznego

SĄD APELACYJNY

Cywilny

do spraw z zakresu prawa cywilnego, prawa rodzinnego i opiekuńczego, jak również spraw gospodarczych oraz innych spraw z zakresu prawa gospodarczego i cywilnego należących do sądu gospodarczego na podstawie odrębnych ustaw

karny

pracy i ubezpieczeń społecznych

WYDZIAŁY-PrUSP

Art. 20 [Upoważnienie] Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, w drodze rozporządzeń:

1) tworzy i znosi sądy oraz ustala ich siedziby, obszary właściwości i zakres rozpoznawanych przez nie spraw,

1a) może przekazać jednemu sądowi apelacyjnemu rozpoznawanie spraw własności intelektualnej z właściwości lub części obszarów właściwości innych sądów apelacyjnych,

2) może przekazać jednemu sądowi okręgowemu rozpoznawanie spraw z zakresu prawa pracy lub ubezpieczeń społecznych z właściwości lub części obszarów właściwości innych sądów okręgowych, działających na obszarze tej samej apelacji, a jednemu sądowi rejonowemu - rozpoznawanie spraw z zakresu prawa pracy lub ubezpieczeń społecznych z właściwości lub części obszarów właściwości innych sądów rejonowych, działających w tym samym okręgu sądowym,

3) może przekazać jednemu sądowi okręgowemu rozpoznawanie spraw gospodarczych oraz innych spraw z zakresu prawa gospodarczego i cywilnego, należących do sądu gospodarczego na podstawie odrębnych ustaw, z właściwości lub części obszarów właściwości innych sądów okręgowych, działających na obszarze tej samej apelacji, a jednemu sądowi rejonowemu - rozpoznawanie spraw gospodarczych oraz innych spraw z zakresu prawa gospodarczego i cywilnego, należących do sądu gospodarczego na podstawie odrębnych ustaw, z właściwości lub części obszarów właściwości innych sądów rejonowych,

3a) może przekazać jednemu sądowi okręgowemu rozpoznawanie spraw własności intelektualnej z właściwości lub części obszarów właściwości innych sądów okręgowych,

4) może przekazać jednemu sądowi okręgowemu rozpoznawanie spraw zgodności z prawdą oświadczeń lustracyjnych z właściwości innych sądów okręgowych, działających na obszarze tej samej apelacji,

5) może przekazać jednemu sądowi rejonowemu rozpoznawanie spraw z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, spraw dotyczących demoralizacji i czynów karalnych nieletnich, leczenia osób uzależnionych od alkoholu oraz od środków odurzających i psychotropowych oraz spraw należących do sądu opiekuńczego na podstawie odrębnych ustaw, z właściwości lub części obszarów właściwości innych sądów rejonowych, działających w tym samym okręgu sądowym,

6) może przekazać jednemu sądowi rejonowemu prowadzenie ksiąg wieczystych z właściwości lub części obszarów właściwości innych sądów rejonowych, działających w tym samym okręgu sądowym,

7) może przekazać jednemu sądowi rejonowemu rozpoznawanie spraw w elektronicznym postępowaniu upominawczym z właściwości innych sądów rejonowych,

8) może przekazać jednemu sądowi rejonowemu rozpoznawanie wniosków o nadanie klauzuli wykonalności decyzjom wydanym przez Radę, Komisję Europejską, Europejski Bank Centralny, Urząd Harmonizacji w ramach Rynku Wewnętrznego oraz wyrokom Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z właściwości innych sądów rejonowych,

9) wyznacza sądy okręgowe właściwe do rozpoznawania spraw z zakresu ochrony unijnych znaków towarowych i wzorów wspólnotowych (sądy unijnych znaków towarowych i wzorów wspólnotowych) oraz ustala ich obszary właściwości w tych sprawach,

10) może przekazać jednemu sądowi rejonowemu rozpoznanie spraw, o których mowa w art. 12 § 1 pkt 7, z właściwości lub części obszarów właściwości innych sądów rejonowych

- kierując się potrzebą zapewnienia racjonalnej organizacji sądownictwa, przez dostosowanie liczby sądów, ich wielkości i obszarów właściwości do zakresu obciążenia wpływem spraw, a także uwzględniając ekonomię postępowania sądowego, w celu zagwarantowania realizacji prawa obywatela do rozpoznania jego sprawy w rozsądnym terminie.

Art. 18a [Inne wydziały] W sądach mogą być tworzone wydziały inne niż wymienione w art. 12, 16 lub art. 18. (np. wrocławski SO ma wydział cywilny rodzinny, wydział wizytacyjny)

Art. 18b [Wydziały i ośrodki zamiejscowe] Poza siedzibą sądu mogą być tworzone wydziały zamiejscowe, a poza siedzibą sądu okręgowego także ośrodki zamiejscowe.

Przekazanie spraw niektórym sądom- przykład

Art. 479⁹⁰KPC [Sądy właściwe w sprawach własności intelektualnej]

§ 1. Sprawy własności intelektualnej należą do właściwości sądów okręgowych.

§ 2. **Sąd Okręgowy w Warszawie jest wyłącznie właściwy w sprawach własności intelektualnej dotyczących programów komputerowych, wynalazków, wzorów użytkowych, topografii układów scalonych, odmian roślin oraz tajemnic przedsiębiorstwa o charakterze technicznym.**

Rozporządzenie Min. Sprawiedliwości z dnia 29 czerwca 2020 r. w sprawie przekazania niektórym sądom okręgowym rozpoznawania spraw własności intelektualnej z właściwości innych sądów okręgowych:

§ 1. Następującym sądom okręgowym przekazuje się rozpoznawanie spraw własności intelektualnej:

- 1) **Sądowi Okręgowemu w Gdańsku** - z obszaru właściwości sądów okręgowych: w Bydgoszczy, Elblągu, Koszalinie, Olsztynie, Słupsku, Toruniu i we Włocławku;
- 2) **Sądowi Okręgowemu w Katowicach** - z obszaru właściwości sądów okręgowych w: Bielsku-Białej, Częstochowie, Gliwicach, Krakowie, Nowym Sączu, Opolu, Rybniku i Tarnowie;
- 3) **Sądowi Okręgowemu w Lublinie** - z obszaru właściwości sądów okręgowych w: Kielcach, Krośnie, Przemyślu, Radomiu, Rzeszowie, Siedlcach, Tarnobrzegu i Zamościu;
- 4) **Sądowi Okręgowemu w Poznaniu** - z obszaru właściwości sądów okręgowych: w Gorzowie Wielkopolskim, Jeleniej Górze, Kaliszu, Koninie, Legnicy, Łodzi, Sieradzu, Szczecinie, Świdnicy, we Wrocławiu i w Zielonej Górze;
- 5) **Sądowi Okręgowemu w Warszawie** - z obszaru właściwości sądów okręgowych: w Białymstoku, Łomży, Ostrołęce, Piotrkowie Trybunalskim, Płocku, Suwałkach i Warszawa-Praga w Warszawie.

Rozporządzenie Min. Sprawiedliwości z dnia 29 czerwca 2020 r. w sprawie przekazania niektórym sądom apelacyjnym rozpoznawania spraw własności intelektualnej z właściwości lub części obszarów właściwości innych sądów apelacyjnych

§ 1. Następującym sądom apelacyjnym przekazuje się rozpoznawanie spraw własności intelektualnej:

- 1) **Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie** - z obszaru właściwości sądów apelacyjnych w Białymstoku, Gdańsku, Lublinie i Rzeszowie, z części obszaru właściwości Sądu Apelacyjnego w Krakowie obejmującej obszar właściwości Sądu Okręgowego w Kielcach, z części obszaru właściwości Sądu Apelacyjnego w Łodzi obejmującej obszar właściwości sądów okręgowych w Piotrkowie Trybunalskim i Płocku oraz z części obszaru właściwości Sądu Apelacyjnego w Szczecinie obejmującej obszar właściwości Sądu Okręgowego w Koszalinie;
- 2) **Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu** - z obszaru właściwości sądów apelacyjnych w Katowicach i we Wrocławiu, z części obszaru właściwości Sądu Apelacyjnego w Krakowie obejmującej obszar właściwości sądów okręgowych w Krakowie, Nowym Sączu i Tarnowie, z części obszaru właściwości Sądu Apelacyjnego w Łodzi obejmującej obszar właściwości sądów okręgowych w Kaliszu, Łodzi i Sieradzu oraz z części obszaru właściwości Sądu Apelacyjnego w Szczecinie obejmującej obszar właściwości sądów okręgowych w Gorzowie Wielkopolskim i Szczecinie.

- **Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie przekazania niektórym sądom okręgowym i sądom rejonowym rozpoznawania spraw gospodarczych z obszarów właściwości innych sądów okręgowych i sądów rejonowych z dnia 7 października 2014 r**

Ustawa o SN

Art. 1 [Zakres działania SN] Sąd Najwyższy jest organem władzy sędziowskiej, powołanym do:

1) sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez:

a) zapewnienie zgodności z prawem i jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i sądów wojskowych przez rozpoznawanie środków odwoławczych oraz podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne,

b) kontrolę nadzwyczajną prawomocnych orzeczeń sądowych w celu zapewnienia ich zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej przez rozpoznawanie skarg nadzwyczajnych;

2) rozpatrywania spraw dyscyplinarnych w zakresie określonym w ustawie;

3) rozpoznawania protestów wyborczych oraz stwierdzania ważności wyborów do Sejmu i Senatu, wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wyborów do Parlamentu Europejskiego oraz rozpoznawania protestów przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego i referendum konstytucyjnego oraz stwierdzania ważności referendum;

4) opiniowania projektów ustaw i innych aktów normatywnych, na podstawie których orzekają i funkcjonują sądy, a także innych projektów ustaw w zakresie, w jakim mają one wpływ na sprawy należące do właściwości Sądu Najwyższego;

5) wykonywania innych czynności określonych w ustawach.

Art. 3 [Struktura wewnętrzna] Sąd Najwyższy dzieli się na Izby:

1) Cywilną;

2) Karną;

3) Pracy i Ubezpieczeń Społecznych;

4) Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych;

5) (Dyscyplinarną) → Odpowiedzialności Zawodowej.

- Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego kieruje pracami Sądu Najwyższego i reprezentuje Sąd Najwyższy na zewnątrz
- Prezes Sądu Najwyższego kieruje pracą danej izby.

REFERENDARZ
SĄDOWY

Art. 2 § 2 PrUSP

Zadania z zakresu ochrony prawnej, inne niż wymiar sprawiedliwości, wykonują w sądach referendarze sądowi i starsi referendarze sądowi. Ilekroć w przepisach jest mowa o referendarzach sądowych, rozumie się przez to także starszych referendarzy sądowych.

Art. 149 PrUSP [Kwalifikacje]

§ 1. Na stanowisko referendarza sądowego może być mianowany ten, kto:

- 1) posiada obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich;
- 2) jest nieskazitelnego charakteru;
- 3) ukończył wyższe studia prawnicze w Polsce i uzyskał tytuł magistra prawa lub zagraniczne uznane w Polsce;
- 4) (uchylony);
- 5) zdał egzamin referendarski, sędziowski, prokuratorski, notarialny, adwokacki lub **radcowski lub ukończył aplikację sędziowską albo aplikację prokuratorską.**

§ 1 a. Wymagania określone w § 1 pkt 5 nie dotyczą tego, kto przed mianowaniem przez okres co najmniej 5 lat był zatrudniony na stanowisku asystenta sędziego w pełnym wymiarze czasu pracy. W przypadku zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy okres ten podlega proporcjonalnemu wydłużeniu.

UWAGA! W drugiej części punktu 5 chodzi także o osoby, które nie zdały egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego

Art. 150 PrUSP [Mianowanie; ślubowanie; starszy referendarz]

§ 1. Na stanowisko starszego referendarza sądowego może być mianowany referendarz, który zajmował stanowisko referendarza sądowego przez co

najmniej 10 lat, nie był karany za przewinienia dyscyplinarne i uzyskiwał przez ostatnie 5 lat pozytywne okresowe oceny.

§ 2. Stosunek pracy z referendarzem nawiązuje się na podstawie mianowania, z dniem określonym w akcie mianowania.

§ 3. Referendarza mianuje i rozwiązuje z nim stosunek pracy prezes sądu apelacyjnego. Przed mianowaniem prezes sądu apelacyjnego zasięga informacji z Krajowego Rejestru Karnego oraz zwraca się do właściwego komendanta wojewódzkiego Policji albo Komendanta Stołecznego Policji o nadesłanie informacji o kandydacie. Informacje o kandydacie do objęcia stanowiska referendarza sądowego uzyskuje się i sporządza na zasadach określonych dla informacji o kandydacie do objęcia pierwszego stanowiska sędziowskiego.

§ 4. Przed podjęciem po raz pierwszy pracy na stanowisku referendarza referendarz sądowy wobec prezesa sądu okręgowego, a referendarz zatrudniony w sądzie apelacyjnym – wobec prezesa tego sądu, składa ślubowanie według następującej roty:

„Ślubuję uroczyście na powierzonym mi stanowisku referendarza służyć wiernie Rzeczypospolitej Polskiej, sumiennie i starannie wykonywać obowiązki urzędowe, przestrzegać prawa, kierować się zasadami godności i uczciwości oraz dochować tajemnicy prawnie chronionej.”; składający ślubowanie może dodać zwrot: „Tak mi dopomóż Bóg.”.

Art. 151 PrUSP [Niezależność zawodowa]

§ 1. W zakresie wykonywanych obowiązków referendarz jest **niezależny co do treści wydawanych orzeczeń i zarządzeń określonych w ustawach.**

KOMPETENCJE REFERENDARZY

Art. 47¹ KPC

Referendarz sądowy może wykonywać czynności w postępowaniu cywilnym w przypadkach wskazanych w ustawie. W zakresie powierzonych mu czynności referendarz sądowy ma, zależnie od rodzaju podejmowanej czynności, prawa i obowiązki sądu albo przewodniczącego.

Referendarz **jako urzędnik sądowy, nie sędzia.** Nie wchodzi w skład organu orzekającego.

Art. 480⁴ par. 2 KPC dot. postępowania nakazowego i upominawczego: Czynności w sprawie, z wyłączeniem prowadzenia rozprawy i wydania wyroku, może wykonywać referendarz sądowy.

Wykonywanie czynności w EPU

Wydawanie nakazów zapłaty i zarządzeń w EPN

Wydawanie zarządzeń w EPDR

Art. 509¹ KPC [Referendarz sądowy]

§ 1. Czynności w postępowaniu wieczystoksięgowym może wykonywać referendarz sądowy.

§ 2. Czynności w postępowaniach dotyczących rejestrów i ewidencji prowadzonych przez sądy może wykonywać referendarz sądowy, z wyjątkiem przygotowania i prowadzenia rozprawy, odmowy wpisu partii politycznej do ewidencji, wykreślenia wpisu partii politycznej z ewidencji oraz zawieszenia wydawania dziennika lub czasopisma.

§ 3. Czynności w sprawach z zakresu prawa spadkowego może wykonywać referendarz sądowy, z wyłączeniem prowadzenia rozprawy, zabezpieczenia spadku oraz przesłuchania świadków testamentu ustnego.

§ 4. Czynności w sprawach depozytowych może wykonywać referendarz sądowy, z wyłączeniem spraw o stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu.

§ 5 Przepisu art. 398[22] § 4 nie stosuje się do orzeczeń co do istoty sprawy wydawanych przez referendarza sądowego.

Art. 364 KPC [Stwierdzenie prawomocności]

- **§ 1. Prawomocność orzeczenia stwierdza** na wniosek strony sąd pierwszej instancji, a dopóki akta sprawy znajdują się w sądzie drugiej instancji - ten sąd.
- **§ 2.** Postanowienia w sprawie, o której mowa w § 1, może wydać **także referendarz sądowy.**
- Art. 123 KPC [Rozstrzygnięcie o zwolnieniu i ustanowieniu pełnomocnika]
- **§ 2. Postanowienie o ustanowieniu albo odmowie ustanowienia adwokata lub radcy prawnego może wydać także referendarz sądowy.**

Art. 130[5] W przypadkach, o których mowa w art. 125 (**zawiadomienie o bezskuteczności czynności w przypadku niewniesienia pisma za pośrednictwem systemu**) oraz art. 130-130[4] (**wezwanie do uzupełnienia braków, zwrot pisma przy brakach, gdy składa profesjonalny pełnomocnik, zaliczka**), czynności przewodniczącego może wykonywać referendarz sądowy.

Art. 373 KPC

§ 1. Sąd drugiej instancji odrzuca apelację spóźnioną, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również apelację, której braków strona nie usunęła w wyznaczonym terminie.

§ 2. Czynności związane z nadaniem biegu apelacji może wykonywać referendarz sądowy.

Nowość: referendarz sądowy może wykonywać czynności związane z nadaniem apelacji biegu, np. sprawdzenie dopuszczalności apelacji, wezwanie do usunięcia braków formalnych, wezwanie do uiszczenia opłaty. Sporne natomiast jest czy referendarz sądowy może wydać postanowienie o odrzuceniu apelacji lub zarządzenie o doręczeniu odpisu apelacji pozostałym stronom.

KOMPETENCJE REFERENDARZY

Art. 108 KPC[Orzekanie o kosztach]

§ 1. Sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji. **Sąd może jednak rozstrzygnąć jedynie o zasadach poniesienia przez strony kosztów procesu, pozostawiając szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu; w tej sytuacji, po uprawomocnieniu się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, referendarz sądowy w sądzie pierwszej instancji wydaje postanowienie, w którym dokonuje szczegółowego wyliczenia kosztów obciążających strony.**

Art. 781 KPC § 1[1]. **Czynności w sprawach o nadanie klauzuli wykonalności tytułom egzekucyjnym, o których mowa w art. 777 § 1, może wykonywać referendarz sądowy.**

Art. 759 KPC- **czynności w postępowaniu egzekucyjnym**

§ 1[1]. Czynności zastrzeżone dla sądu mogą być wykonywane przez referendarza sądowego, z wyłączeniem:

- 1)stosowania środków przymusu;
- 2)orzekania o ściągnięciu należności w trybie art. 873;
- 3)stwierdzenia wygaśnięcia skutków przybicia i utraty rękojmi;
- 4)spraw o egzekucję świadczeń niepieniężnych z wyjątkiem wydania rzeczy ruchomej;
- 5)spraw o egzekucję przez zarząd przymusowy;
- 6)spraw o egzekucję przez sprzedaż przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego.

[np. nadzorowanie przebiegu licytacji zajętej nieruchomości, rozstrzyganie o skardze na czynności komornika w toku tej licytacji; rozstrzyganie o zbiegach egzekucji]

Ustawa Koszty sądowe w sprawach cywilnych: Czynności w zakresie orzekania w przedmiocie kosztów sądowych: np. zarządzenie zwrotu opłat sądowych, wykonywanie czynności w zakresie zwalniania od kosztów sądowych, przyznawanie i ustalanie należności biegłych

SKARGA NA ORZECZENIE REFERENDARZA- Art. 398 [22]- 398 [24] KPC

- Ustawa pozwala referendarzom sądowym na dokonywanie pewnych czynności w ramach postępowania cywilnego- np. podejmowanie czynności w sprawie nadania biegu apelacji, wydawanie określonych zarządzeń czy postanowień (wydawanie postanowień o ustanowieniu albo odmowie ustanowienia adwokata lub radcy prawnego z urzędu, wydawanie postanowień w przedmiocie stwierdzenia prawomocności orzeczenia). Wówczas właściwym środkiem zaskarżenia jest skarga na orzeczenie referendarza sądowego.

Wyjątkiem jest tutaj postępowanie nakazowe i upominawcze, gdzie ustawodawca zezwolił na wydawanie referendarzom nakazów zapłaty. Wówczas odpowiednim środkiem zaskarżenia nakazu zapłaty nie będzie skarga na orzeczenie referendarza, a inny odpowiedni zwyczajny środek zaskarżenia- zarzuty lub sprzeciw.

Na orzeczenie referendarza sądowego służy skarga w przypadkach, w których na postanowienie sądu służyłoby zażalenie. W nieprocesie także wówczas, gdy na postanowienie sądu służyłaby apelacja.

Skarga jest zwyczajnym środkiem zaskarżenia będącym innym środkiem prawnym.

Skarga nie ma charakteru dewolutywnego.

Skarga na orzeczenie referendarza nie ma jednak charakteru jednolitego- może mieć bowiem charakter anulacyjny (tzn. dane rozstrzygnięcie referendarza traci moc przez sam fakt wniesienia skargi) bądź też nie- wówczas po rozpoznaniu skargi sąd orzeka czy rozstrzygnięcie referendarza zostanie utrzymane w mocy czy też zostanie zmienione.

Przy skargach, które nie mają charakteru anulacyjnego widoczna jest także ich suspensywność- wniesienie skargi wstrzymuje wykonanie orzeczenia referendarza (ale nie zawsze, np. 767 [3a] KPC)

Termin i sąd właściwy do wniesienia skargi, autokontrola

Do kogo: do sądu, w którym referendarz sądowy wydał zaskarżone orzeczenie

Termin: 1 tydzień od dnia doręczenia orzeczenie referendarza Jeżeli orzeczenie doręczono bez uzasadnienia, a strona wniosła o jego sporządzenie, termin do wniesienia skargi zaczyna biec od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem.

Możliwość autokontroli- referendarz sądowy, który wydał zaskarżone orzeczenie, w terminie tygodnia od dnia wniesienia skargi może postanowieniem stwierdzić zasadność skargi i w miarę potrzeby wydać ponowne orzeczenie, jeżeli wg jego oceny skarga jest oczywiście uzasadniona

Wówczas na tak wydane ponownie orzeczenie przysługuje skarga na orzeczenie referendarza, z tym jednak zastrzeżeniem, że wówczas referendarz nie może dokonać już autokontroli!

Jeżeli mamy do czynienia ze skargą o charakterze anulacyjnym, wówczas po utracie mocy orzeczenia sąd rozpoznaje sprawę jako sąd pierwszej instancji. Jeżeli zaskarżenie postanowienia sądu wydanego po utracie mocy orzeczenia referendarza sądowego do sądu wyższego rzędu nie jest możliwe ze względu na brak takiego sądu, środek zaskarżenia rozpoznaje ten sam sąd w innym składzie- kiedy: gdy postanowienie wyda sąd apelacyjny.

Jeżeli rozpatrujemy skargę o charakterze nieanulacyjnym (np. w przedmiocie kosztów, w przedmiocie ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, wpis w księdze wieczystej, orzeczenie zarządzające wpis do KRS oraz rejestru zastawów), wówczas sąd po rozpoznaniu skargi wydaje postanowienie, w którym albo utrzymuje w mocy skarżone orzeczenie referendarza albo je zmienia- przy kosztach i ustanowieniu adwokata; sąd zmienia zaskarżony wpis przez jego wykreślenie i dokonanie nowego wpisu, albo wydaje postanowienie, którym zaskarżony wpis utrzymuje w mocy bądź uchyla go w całości lub w części i w tym zakresie wniosek oddala albo odrzuca, względnie postępowanie umarza- przy wpisie do księgi wieczystej; wydaje postanowienie, w którym zaskarżone orzeczenie i dokonany na jego podstawie wpis utrzymuje w mocy albo uchyla w całości lub w części i w tym zakresie wniosek oddala bądź odrzuca, względnie postępowanie umarza- przy wpisie do KRS. Wtedy sąd działa jako sąd drugiej instancji.

W zakresie nieuregulowanym do postępowania ze skargi na orzeczenie referendarza sądowego stosuje się odpowiednio przepisy o zażaleniu.

Art. 398 [22]- 398 [24] KPC

SKŁADY SĄDU

SKŁAD
JEDNOOSOBOWY

SKŁAD MIESZANY
ŁAWNICZY

SKŁAD 3
SĘDZIÓW

SKŁADY SĄDU- I INSTANCJA

Art. 47 [Skład sądu]

§ 1. W pierwszej instancji sąd rozpoznaje sprawy w składzie **jednego sędziego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.**

§ 2. W pierwszej instancji sąd w składzie **jednego sędziego jako przewodniczącego i dwóch ławników rozpoznaje sprawy:**

1) z zakresu prawa pracy o:

a) ustalenie istnienia, nawiązanie lub wygaśnięcie stosunku pracy, o uznanie bezskuteczności wypowiedzenia stosunku pracy, o przywrócenie do pracy i przywrócenie poprzednich warunków pracy lub płacy oraz łącznie z nimi dochodzone roszczenia i o odszkodowanie w przypadku nieuzasadnionego lub naruszającego przepisy wypowiedzenia oraz rozwiązania stosunku pracy,

b) naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu i o roszczenia z tym związane,

c) odszkodowanie lub zadośćuczynienie w wyniku stosowania mobbingu;

2) ze stosunków rodzinnych o:

a) rozwód,

b) separację,

c) ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa,

d) rozwiązanie przysposobienia.

§ 3. Postanowienia poza rozprawą wydaje sąd w składzie jednego sędziego.

§ 3[1]. Zarządzenia wydaje przewodniczący.

§ 3[2]. W sprawach rozpoznawanych w składzie jednego sędziego sędzia ten ma prawa i obowiązki przewodniczącego.

§ 4. Prezes sądu może zarządzić rozpoznanie sprawy w składzie **trzech**

sędziów, jeżeli uzna to za wskazane ze względu na szczególną zawziętość lub precedensowy charakter sprawy.

- Art. 509 [Skład sądu] Sprawy o przysposobienie w pierwszej instancji sąd rozpoznaje w składzie jednego sędziego i dwóch ławników.

- Art. 544 § 1. **Sprawy o ubezwłasnowolnienie należą do właściwości sądów okręgowych, które rozpoznają je w składzie trzech sędziów.**

- Art. 18 [Przekazanie sprawy sądowi okręgowemu]

§ 1. Jeżeli przy rozpoznawaniu sprawy w sądzie rejonowym powstanie zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, sąd ten może przekazać sprawę do rozpoznania sądowi okręgowemu. Postanowienie o przekazaniu sprawy wymaga uzasadnienia.

§ 2. Przed pierwszym posiedzeniem wyznaczonym na rozprawę sąd okręgowy może odmówić przyjęcia sprawy do rozpoznania i zwrócić ją sądowi rejonowemu, jeżeli uzna, że poważne wątpliwości nie zachodzą. Postanowienie zapada w składzie **trzech sędziów i wymaga uzasadnienia.** Ponowne przekazanie tej samej sprawy przez sąd rejonowy nie jest dopuszczalne.

SKŁADY SĄDU- II INSTANCJA

Art. 367[1] [Skład orzekający]

§ 1. Sąd rozpoznaje sprawę w składzie jednego sędziego z wyjątkiem spraw:

1) o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia choćby w jednej z wniesionych apelacji przekracza milion złotych,

2) rozpoznawanych w pierwszej instancji przez sąd okręgowy jako właściwy rzeczowo, z uwzględnieniem pkt 1,

3) rozpoznawanych w pierwszej instancji w składzie trzech sędziów na podstawie art. 47 § 4 - które podlegają rozpoznaniu w składzie trzech sędziów.

§ 2. W sprawach podlegających rozpoznaniu w składzie trzech sędziów sąd orzeka na posiedzeniu niejawnym w składzie jednego sędziego, z wyjątkiem wydania postanowienia, o którym mowa w art. 224 § 3, lub wyroku.

§ 3. Ilekroć ustawa przewiduje, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w składzie jednego sędziego, prezes sądu może zarządzić rozpoznanie sprawy w składzie trzech sędziów, jeżeli uzna to za wskazane ze względu na szczególną zawziętość lub precedensowy charakter sprawy. Art. 505¹⁰ § 1. Sąd rozpoznaje apelację w składzie jednego sędziego.

ZAZALENIE- 3 sędziów

Art. 397 § 1. Sąd rozpoznaje zażalenie na posiedzeniu niejawnym w składzie jednego sędziego.

SN

- Skarga kasacyjna: **Art. 398¹⁰. [Skład Sądu Najwyższego]**

Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w składzie **trzech sędziów**.
W pozostałych wypadkach Sąd Najwyższy orzeka w składzie **jednego sędziego**.

- **Art. 398¹⁷. [Zagadnienie prawne]**

§ 1. Jeżeli przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej wyłoni się zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, Sąd Najwyższy może odroczyć wydanie orzeczenia i przekazać to zagadnienie do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi tego Sądu.